

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 5083
Tarih : 22-06-2024

11255

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

DEM Parti Ağrı Milletvekili

Batman Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan tahliye edilmesi gerekirken, tahliyesi Cezaevi İdari ve Gözlem Kurulu (İGK) tarafından ikinci kez "sosyal etkinliklere katılmama" ve "tarafsızlar koğuşuna geçmeyi kabul etmeme" gerekçesiyle 6 ay uzatıldı. 1993 yılında Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) tarafından müebbet hapse mahkûm edilen Yusuf Karataş, 30 yıllık tutukluluğunun ardından 22 Ekim 2023 tarihinde tahliye olmayı bekliyordu. Fakat Cezaevi Gözlem Kurulu tarafından daha önce açlık grevlerine katılmış olması ve bağımsız koğuşlara gitmeyi reddetmesi gerekçesiyle tahliyesi ikinci kez 6 ay ertelendi. Karataş'ın ailesi ile yaptığımız görüşmede, ailenin hukuk dışı olduğu savunulan bu karara tepki gösterdiğini gözlemledik.

Cezaevi Gözlem Kurulu'nun erteleme kararında, Karataş'ın geçmişte açlık grevlerine katılmış olması ve bağımsız koğuşlara gitmeyi reddetmesi, cezaevi düzenini bozduğu gerekçeleri olarak gösterildi. Bu gerekçeler, hukuk açısından yetersiz ve keyfi olarak değerlendirilmektedir. Açlık grevi, mahpusların taleplerini dile getirmek için kullandıkları bir protesto yöntemidir ve meşru bir hak olarak kabul edilir. Bağımsız koğuşlara gitmeyi reddetmenin ise cezaevi düzenini nasıl bozduğu net bir şekilde açıklanamamıştır.

Yusuf Karataş'ın 30 yıllık tutukluluğu ve ertelenen tahliyesi, insan hakları açısından da endişelere yol açıyor. Uluslararası insan hakları standartlarına göre tutukluluk süresi makul bir sınırdan tutulmalı ve tutuklu kişilerin adil yargılanma hakkı korunmalıdır. 30 yıllık tutukluluk süresi, bu standartların çok üzerindedir. Ayrıca tahliyenin ertelenmesi de keyfi ve orantısız bir uygulama olarak değerlendirilebilir.

Cezaevlerinde tutulan kişilerin insan onuruna yakışır koşullarda yaşaması ve temel hak ve özgürlüklerinin korunması temel bir insan hakkıdır. Yusuf Karataş'ın cezaevi koşullarında yaşadığı herhangi bir hak ihlali olup olmadığı araştırılmalıdır. Sonuç olarak, Yusuf Karataş'ın tahliyesinin 6 ay ertelenmesi kararı, birçok açıdan tartışmalara yol açmaktadır. Cezaevi Gözlem Kurulu'nun kararının gerekçeleri detaylı bir şekilde incelenmeli ve insan hakları açısından değerlendirilmelidir. Karataş'ın 30 yıllık tutukluluğu ve ertelenen tahliyesi de göz önünde bulundurularak adil ve insan haklarına uygun bir çözüm bulunması ve ivedilikle tahliye edilmesi gerekmektedir.

İHD raporlarına göre tahliye engellemelerinin Türkiye'de önemli bir sorun olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin, 2022 yılında İHD'nin Marmara Bölgesi Hapishaneleri Raporu'na göre, "tespit edebildiğimiz kadarıyla" 2022 yılında en az 102 mahpusun tahliyesi çeşitli gerekçelerle engellenmiştir. Ayrıca, İHD'nin 2020 Yılı İnsan Hakları İhlalleri Raporu'na göre, o yıl İHD'ye tahliye engellemeleri ile ilgili 1182 başvuru yapılmıştır. Bu veriler, Türkiye'de tahliye engellemelerinin yaygın bir sorun olduğunu göstermektedir.

İHD'nin 2023 Yılı İnsan Hakları İhlalleri Raporu'na göre: 2023 yılında İHD'ye tahliye engellemeleri ile ilgili 1200'den fazla başvuru yapılmıştır. En az 313 mahpusun tahliyesi birden fazla kez ertelenmiştir. Bu mahpuslardan 48'inin tahliyesi, infaz uzatma kararı sonrası sağlanmıştır. Tahliyesi engellenen mahpuslardan 88'i hasta, 42'si ise ağır hasta statüsündedir. Bu veriler ışığında, 2023 yılında İHD'ye yansıyan tahliye engelleme vakalarının yüzlerce olduğunu söyleyebiliriz.

Bu bağlamda;

1. Yusuf Karataş'ın tahliyesi, Cezaevi İdari ve Gözlem Kurulu tarafından ikinci kez 6 ay ertelendi. Bu kararın hukuki dayanağı nedir ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun mudur? Bakanlığınız, mahpusun tahliye edilmesi amacıyla herhangi bir girişimde bulunacak mıdır?
2. Karataş'ın 30 yıllık tutukluluğu ve tahliyesinin ertelenmesi, insan hakları açısından ne tür endişelere yol açmaktadır ve bu durumun açıklanabilir bir gerekçesi var mıdır?
3. Cezaevi Gözlem Kurulu'nun tahliye erteleme kararında belirtilen gerekçeler, hukuk açısından yeterli midir?
4. Karataş'ın geçmişte açlık grevlerine katılmış olması ve bağımsız koğuşlara gitmeyi reddetmesi, tahliyesinin ertelenmesi için yeterli ve makul bir sebep midir?
5. İnsan Hakları Derneği (İHD) raporlarına göre tahliye engellemeleri oldukça yaygın bir sorun. Adalet Bakanlığı, bu raporlardaki verileri dikkate alarak tahliye engellemeleriyle ilgili ne tür önlemler almayı planlıyor? 2002-2023 yılları arasında tahliyesi engellenen mahpus sayısı kaçtır?
6. Tahliye engellemelerinin sıkça yaşandığı göz önüne alındığında, Adalet Bakanlığı'nın bu konuda izlediği politika ve uygulamaların gözden geçirilmesi veya revize edilmesi düşünülüyor mu?
7. Tahliye engellemelerinin mahpusların temel insan haklarına ve adalet ilkelerine aykırı olduğu açıkça görülüyor. Adalet Bakanlığı, bu durumu nasıl değerlendiriyor ve bu sorunu çözmek için neler yapıyor?
8. Cezaevlerinde tutulan mahpusların insan onuruna uygun koşullarda yaşamasını sağlamak için alınan tedbirler nelerdir ve bu tedbirlerin etkinliği nasıl değerlendiriliyor? Adalet Bakanlığı, tahliye engellemelerinin önlenmesi ve adil bir yargı sürecinin sağlanması için ne gibi reformlar önermektedir?